

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд „Отражение на идеологиите и политиките за езика върху езиковите и дискурсивни практики на малцинства в България и Франция“,

за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ на СУ „Св. Климент Охридски“, професионално направление 2.1 Филология - Социолингвистика на френски език,

в рамките на договор за докторантура под двойно научно ръководство с университета

Париж Сите,

от проф. Сесил Каню

Представеният дисертационен труд „Отражение на идеологиите и политиките за езика върху езиковите и дискурсивни практики на малцинства в България и Франция“, на Мария Миланова отговаря на формалните изисквания на закона за придобиване на образователната и научна степен доктор. Богатата биографична справка свидетелства за упорството и постоянството на изследователката, маркиращи задълбочен изследователски интерес към езиковите практики като социален феномен. Този нейн интерес, засвидетелстван още в Магистърската степен на докторантката, се е развил в интерес към идеологиите за езика и тяхното отражение в речта и е продължен по време на нейната докторантура.

AVIS

sur la thèse de doctorat

« Effets des politiques et des idéologies linguistiques sur les pratiques langagières et discursives des minorités en Bulgarie et en France », ,

en vue d'obtention du grade scientifique et éducatif de « docteur » de l'Université de Sofia « St. Clément d'Ohrid »,

dans le domaine professionnel 2.1 Philologie - Sociolinguistique en langue française,

dans le cadre d'une cotutelle internationale de thèse en coopération avec l'Université Paris

Cité,

par prof. Cécile Canut

La thèse « Effets des politiques et des idéologies linguistiques sur les pratiques langagières et discursives des minorités en Bulgarie et en France » présentée par Maria Milanova répond aux exigences formelles requises par la loi pour l'obtention du grade de Docteur. La multiplicité des références biographiques témoigne de la ténacité et de la persévérance de la chercheuse qui a poursuivi son intérêt pour la recherche concernant les pratiques langagières envisagées comme pratiques sociales. Cet intérêt, déjà observé pendant la période de Master de la doctorante, s'est développé en intégrant la part des idéologies langagières et leurs effets dans la parole, poursuivi au cours de son doctorat.

Мария Миланова съчетава прекрасно теоретична подготовка, получена по време на престоя ѝ във Франция в Университет Париж Сите, в Лаборатория CERLIS (Център за изследване на социалните връзки), с емпиричен опит и дългогодишни познанства със семейства от някои ромски групи в родния ѝ град. Двойното ангажиране, съчетание от усвояване на теорията от една страна, и навлизане в етнографската работа от друга страна, води до реализирането на актуална и увлекателна дисертация. Това свидетелства за реална академична зрялост, показана от Мария Миланова.

През последните години интердисциплинарните изследвания върху социалното измерение на езиковите практики заемат централно място в съвременната социолингвистика и американската лингвистична антропология. Те имат за цел да анализират връзката между речта и социалните явления, която обяснява по какъв начин функционират езиковите практики в разговор. Разработката на Мария Миланова напълно се вписва в тази перспектива и представлява изследване с особена актуалност и значимост.

Дисертационният труд на Мария Миланова, „Отражение на идеологиите и политиките за езика върху езиковите и дискурсивни практики на малцинства в България и Франция“, представен за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, е с обем от 350 страници, включително

Maria Milanova concilie parfaitement une formation théorique, suivie lors son séjour à l'Université Paris Cité en France, au Laboratoire CERLIS (Centre de recherche sur les liens sociaux), et une expérience personnelle et des relations de longue date avec des familles de certaines groupes roms de sa ville natale. Ce double engagement, dans la théorie d'une part, et dans le travail ethnographique d'autre part, aboutit à la concrétisation d'une thèse pertinente et passionnante. Elle indique à quel point Maria Milanova a fait preuve d'une véritable maturation académique.

Ces dernières années, les recherches interdisciplinaires concernant la dimension sociale du des pratiques langagières constituent le cœur de la sociolinguistique contemporaine et de l'anthropologie linguistique américaine. Elles visent à rendre compte des rapports entre langage et pratiques sociales, afin de mieux comprendre le fonctionnement des pratiques langagières en interaction. La thèse de Maria Milanova s'inscrit pleinement dans cette perspective et, à cet effet, elle constitue une recherche d'une grande actualité et d'une grande importance.

La thèse de doctorat de Maria Milanova « Effets des politiques et des idéologies linguistiques sur les pratiques langagières et discursives des minorités en Bulgarie et en France », présenté en vue d'obtention du grade de Docteur est d'un volume de 350 pages, y compris la bibliographie et la table de matières. Le travail est composé

библиографията и съдържанието. Трудът се състои от титулна страница, кратко съдържание, благодарности, три части (всяка с по три глави), заключение, библиография и списък с изображенията. Библиографията включва 402 заглавия на български, английски и френски език. Библиографията е релевантна на съдържанието на дисертацията.

Една от характеристиките на тази работа е, че е изправена пред трудната задача да изяснява и да анализира някои силно дебатирани и оспорвани във Франция понятия: ромска идентичност, майчин език, малцинствен език. Това са деликатни за боравене концепции, предвид тяхната употреба в различни научни области, а също и в общественото дискусивно пространство със значително различен смисъл.

Дисертационният труд на Мария Миланова си поставя задачата да подчертае разнородния характер на езиковите практики на определени малцинствени общности в България (ромски). Касае се, от една страна, да бъдат изследвани дискриминационните дискурси и нагласи на българската държава към различни ромски групи, а от друга страна, да се анализира ефекта от тези идеологически дискурси върху езиковите практики.

Действително след продължителна теренна работа в България и Франция, със семейства в ситуация на малцинствена група, Мария Миланова представя както наблюденията си, така и доста интересен анализ по отношение на позиционирането на говорещите спрямо механизмите на отлъчване, стигматизация и

d'une page de titre, d'un sommaire, des remerciements, de trois parties (chacune à trois chapitres), une conclusion, une table de matières, une bibliographie et table de figures. La bibliographie comprend 402 titres en langue bulgare, française et anglaise. La bibliographie est pertinente par rapport au contenu de la thèse.

Une des caractéristiques de ce travail est de s'être confrontée à la tâche difficile d'explicitier et questionner des notions vivement débattues et controversées en France: identité rom, langue maternelle, langue minoritaire. Ce sont des concepts délicats à manier car utilisés dans plusieurs champs scientifiques, mais également dans l'espace public leur procurant des significations divergentes

Le travail a pour objectif de mettre en exergue l'hétérogénéité des *pratiques langagières* de certains groupes minoritaires en Bulgarie (Roms). Il s'agit, d'une part, d'étudier les discours et les attitudes discriminatoires de l'État bulgare envers divers groupes roms, et d'autre part, d'observer les effets produits par ces discours idéologiques sur les pratiques sociolangagières.

En effet, après un très long terrain d'enquête en Bulgarie et en France, auprès de familles en situation de minorisation, Maria Milanova présente à la fois une description et une analyse tout à fait intéressante des positionnements des sujets parlants face aux mécanismes

социолингвистично изключване, на което са подложени тези семейства.

В резултат от задълбоченото изучаване на френската, канадската и американската социолингвистика, Мария Миланова е съумяла да подреди анализите си, фокусирайки се върху множество ситуации от институционален (в училищна среда) и семеен характер, като не пропуска да контекстуализира работата си в рамките на българските политики спрямо малцинствата. Разглеждането на проблема в по-широк и исторически контекст показва, че езиковата и социална дискриминация се корени в дългогодишно развитие на властови отношения.

Особено ценя задълбоченото внимание и навлизане на Мария Миланова в теорията на американската социолингвистика (или т.н. *linguistic anthropology*), която ѝ позволява да си служи с понятията „идеология“ и „категоризации“. Оценявам също и прекрасното етнографско изследване, което е представено във втората част на дисертацията, както и анализите в последната глава, свързани с концепциите „лингвистична географизация“ (Caroline Panis) и „регистрово позициониране“ (Assif Agha).

Приносните моменти в дисертационния труд са от различно естество. Работата представлява много важен принос към българската социолингвистика, както с въвеждането на определени понятия от американската антропология в български

d'ostracisation, de stigmatisation et d'exclusion sociolangagières dont ces familles font l'objet.

Suite à un très gros travail d'appropriation des théories de la sociolinguistique française, canadienne et américaine, Maria Milanova a su organiser ses analyses en portant son attention sur les situations institutionnelles (école en particulier) et privées (en famille), sans oublier de contextualiser son travail dans l'histoire des politiques bulgares vis-à-vis des minorités, démontrant par la même que les processus de discriminations linguistiques et sociales, proviennent d'une longue histoire des rapports de pouvoir.

J'apprécie particulièrement l'investissement théorique de Maria Milanova dans la sociolinguistique (ou *linguistic anthropology*) américaine lui permettant de mettre en action les notions d'idéologie et de catégorisations. J'apprécie aussi la très belle ethnographie dont elle a su rendre compte dans sa partie « méthodologie » ainsi que ses analyses finales utilisant les concepts de géographisation linguistique (Caroline Panis) et de mise-en-registre (Assif Agha).

Les apports de la thèse sont de plusieurs ordres. Ce travail représente un apport très important à la sociolinguistique bulgare aussi bien par l'introduction de certaines notions de l'anthropologie américaine dans un contexte bulgare que par les réflexions sur lesquelles

контекст, така и с разсъжденията на Мария Миланова в заключителната част. Отраженията на идеологиите и политиките за езика върху езиковите и дискурсивни практики на хората са многобройни, което е и предпоставка за по-нататъшното развитие на българската социолингвистика.

В заключение, като имам предвид приносите на дисертационния труд, извършената теоретична и аналитична работа и всеотдайността на автора в проучването на езиковите практики като социална практика, смятам, че дисертационният труд на Мария Миланова „Отражение на идеологиите и политиките за езика върху езиковите и дискурсивни практики на малцинства в България и Франция“ напълно отговаря на изискванията за придобиването на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 2.1 Филология - Социолингвистика на френски език.

Предлагам на членовете на уважаемото научно жури да присъди на Мария Красиминова Миланова образователната и научна степен „доктор“.

09 Ноември 2022, Париж, Франция

Подпис: проф. Сесил КАНЮ

Maria Milanova débouche en conclusion. Les effets des idéologies et des politiques linguistiques sur les pratiques langagières et discursives des individus sont nombreuses et ouvrent de réelles perspectives de recherche dans le domaine de la sociolinguistique bulgare.

En conclusion, compte tenu des contributions du travail de thèse, du travail théorique et analytique effectué et du dévouement de l'auteure dans l'étude des pratiques langagières comme une pratique sociale, je déclare que le travail de thèse de Maria Milanova « Effets des politiques et des idéologies linguistiques sur les pratiques langagières et discursives des minorités en Bulgarie et en France » répond parfaitement aux exigences requises en vue d'obtention du grade de Docteur en orientation professionnelle 2.1 Philologies, Sociolinguistique en langue française.

Je propose aux membres de l'honorable jury scientifique de décerner à Maria Krasimirova Milanova le titre scientifique et éducatif de "docteur".

Fait le 09 novembre 2022 à Paris, France

Signature : Prof. Cécile CANUT

